

Pensjonistforbundet - Kommunal- og forvaltningskomiteens høring statsbudsjettet 2024

KDD, kap. 571/572 Rammetilskudd til kommuner/fylkeskommuner

Det foreslås en økning på 6,4 mrd. kroner i frie inntekter. Men 5,9 mrd. kroner må brukes på demografi- og pensjonskostnader. I tillegg kommer pålagte satsninger innenfor veksten på 0,55 mrd. kroner. Kommunenes handlingsrom er derfor ikke økt. Ifølge Kommunal Rapport (5/10-23) mener 1 av 4 kommunedirektører at deres kommune ikke har økonomisk handlingsrom til å levere forsvarlige tjenester innenfor rammene regjeringen legger opp til i 2024. I 2022 endte hver femte kommune opp med negativt netto driftsresultat. Det er behov for å styrke kommuneøkonomien, både for å sikre lovpålagte tjenester og for å gjennomføre Bo trygt hjemme-reformen. Om kommunene ikke får tilstrekkelige ressurser til reformen, vil frivillig sektor måtte ta en uforholdsmessig stor andel av oppgavene og kostnadene.

KDD, kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner

Den kulturelle spaserstokken skulle ifølge Hurdalsplattformen synliggjøres på statsbudsjettet. Pensjonistforbundet har lenge bedt om at denne skal bli en egen post på Kulturdepartementets budsjett, økes vesentlig (dobles) og endres slik at også hjemmeboende eldre er berørt av ordningen. Men den er fortsatt gjemt som del av rammetilskuddet til fylkeskommunene. Det gjør at det er vanskelig å se hvor mye som er avsatt (anslagsvis 35 millioner kroner), og kan også medføre lavere etterspørsel.

KDD, kap. 580, post 70, Bostøtte

Regjeringen foreslår å videreføre det midlertidige regelverket som gir høyere inntektsgrenser i bostøtteordningen til og med mars 2024. I tillegg foreslår regjeringen at bostøttemottakerne får en ekstra utbetaling på 1000 kroner per husstand, pluss 150 kroner per person utover første husstandsmedlem, for januar, februar og mars 2024. Pensjonistforbundet ønsker at det midlertidige regelverket blir permanent, samt at den ekstra utbetaling på 1000 kroner per husstand forlenges ut 2024. Det er et godt og målrettet sosialt tiltak for de som har minst.

KDD, kap. 2412 Husbanken, post 90, Nye lån

Husbankens låneramme utvides fra 21 til 24 milliarder kroner. Hovedtyngden (om lag 75 prosent) av Husbankens lånevirkosomhet er Startlån, mens resten fordeler seg på lån til utleieboliger til vanskeligstilte, lån til studentboliger og lån til tilpasning av boliger. Sistnevnte er den klart minste posten, i 2022 utgjorde den kun 360 millioner kroner. Pensjonistforbundet etterlyser at regjeringen følger opp Bo trygt hjemme-reformen gjennom å bruke Husbanken mer aktivt som tilbyder av lån og tilskudd for å øke antall egnede boliger for eldre, både gjennom nybygg og tilpasning av eksisterende boliger. Dette er særlig nødvendig der markedet ikke løser eldres behov.

HOD, kap. 761, post 63/69, Husbankens investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser

Regjeringen foreslår 300 mill. kroner i økt bevilgning til første års utbetaling av tilsagnsramme på 3 milliarder kroner til investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser i 2024. Dette tilsvarer til sammen om lag 1 500 plasser. Tilskuddet går både til rehabilitering av eksisterende plasser og nye plasser (bygg). Det blir stadig flere eldre over 80 år og forekomsten av demens øker; de neste 25 årene vil antall personer med demens fordobles, fra 100 000 i dag til over 200 000 i 2050. Behovet for flere sykehjemsplasser er stort og økende. Pensjonistforbundet har beregnet at det er behov for netto 1500 nye plasser hvert år. Tilskuddet bør derfor økes. I tillegg mener vi innretningen bør endres

slik at staten tar en større andel av kostnadene, slik at kommunene vil etterspørre tilskuddet i støtte grad.

KDD, kapittel 540, post 71, Digital opplæring av eldre

Pensjonistforbundet fikk sine første prosjektmidler til digital opplæring fra Helsedirektoratet i 2015. Siden har vi holdt kurs hvert år i bruk av smarttelefoner, nettbrett, PC og velferdsteknologi. Vi har nedlagt en betydelig innsats, lært opp over 400 instruktører og kurset flere tusen eldre. Bare innenfor velferdsteknologi har vi i dag 300 teknologiambassadører (kursledere) over hele landet. Mange godt kvalifiserte teknologiambassadører gir folkehelseopplysning som bidrar til at folk skal bo hjemme lenger enn før. Våre kurs er fullbooket og vi har flere interessenter som ønsker opplæring våren 2024. Vi har også etablert og bemannet den eneste nasjonale digitale hjelpetelefonen for eldre.

Prosjektmidlene har kommet fra kap. 761 i Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Disse (6,1 millioner kroner) er nå overført til KDD, kap. 540/post 71, og skal forvaltes av Digitaliseringsdirektoratet med en annen innretning på bruk av midlene, i praksis at lokale frivillige aktører i samarbeid med kommunen kan søke om tilskuddet.

Vi tviler på at et slikt samarbeid er mulig i alle kommuner. Kommunene og frivillig sektor har ulike forutsetninger for å søke om midlene og yte kurs lokalt. Det vil føre til at færre får nødvendig opplæring. Derfor bør det fortsatt også gis opplæringsmidler til landsdekkende organisasjoner sentralt.

Pensjonistforbundet med sine sentralt utviklede og administrerte kursopplegg, 750 lokallag over hele landet og lange erfaring med å drive opplæring, må få fortsette sin virksomhet med å ruste eldre i møte med digitaliseringen. Kuttet i HODs vanskeliggjør at vi kan fortsette å heve den digitale kompetansen blant eldrebefolkningen. Det vil gå utover eldre som ikke behersker digitale verktøy og velferdsteknologiske løsninger når brukerperspektivet reduseres dersom vi mister all frivilligheten i våre prosjekter.

Vi ber primært om at det gis flerårige øremerkede midler til vår og andre organisasjoner, slik at vi på en forutsigbar måte kan ta ansvar for digital opplæring av eldre og sørge for at eldre får bedre livskvalitet og tjenester gjennom at de mestrer velferdsteknologien. Sekundært at midlene vi og andre organisasjoner kan søke på for å drive digital opplæring kommer på plass igjen i HODs budsjett.

Vi mener også at bevilgningen på fattige 8,9 millioner kroner (KMD kap 540/post 71) er altfor lite i forhold til behovet, i snitt kun kr 25.000 per kommune. Dette er langt fra tilstrekkelig for å bekjempe digitalt utenforskap, som omfatter 600 000 voksne i Norge. Vi minner om at digital opplæring er en viktig forutsetning for å lykkes med Bo trygt hjemme-reformen. Bærekraft i den fremtidige helsetjenesten innebærer å styrke evnen for den enkelte bruker og pasient til å håndtere egen helse og omsorgsbehov. Mange godt kvalifiserte teknologiambassadører gir folkehelseopplysning som bidrar til at folk skal bo hjemme lenger enn før. Brukernes evne til å benytte velferdsteknologiske hjelpemidler og digitale verktøy blir avgjørende for reformens suksess.